

Rozhodnutí Lidového soudu civilního v Praze ze dne 20. 6. 1958, sp. zn. 5 C 177/58

Číslo: 13/1959

Právní věta:

Kdy jsou děti povinny hradit za rodiče náklady zaopatření v Domově důchodců?

Soud: Lidový soud civilní v Praze

Datum rozhodnutí: 20.06.1958

Spisová značka: 5 C 177/58

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Úhrada osobních potřeb

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Otec žalovaných E. R. byl dne 13. března 1953 převezen do Domova důchodců v P. O., když v jeho dosavadním bydlišti se neměl o něj nikdo starat; v tomto domově byl do 18. ledna 1957, kdy zemřel. Jmenovaný nepobíral žádný důchod (nárok na sociální důchod mu byl zamítnut a nárok na starobní důchod neměl, protože nesplňoval tzv. základní podmínku pojištění). Za celou dobu jeho pobytu ani on, ani jeho děti neuhrazovaly náklady spojené s pobytem v domově.

Žaloba Čs. státu uváděla, že náklady ty byly po celou dobu pobytu hrazeny z prostředků státu, ačkoli žalovaní měli povinnost poskytovat jmenovanému úhradu na osobní potřeby podle § 70 zák. o právu rod., a to solidárně (§ 71 cit. zák.). Učinila proto žalující strana za žalované náklad, který oni byli samy podle zákona povinny učinit, a má proto proti žalovaným nárok na jejich refundaci podle § 365 obč. zák.

Lidový soud civilní rozsudkem z 20. června 1958 žalobě vyhověl.

Odůvodnění:

Umístění rodinných příslušníků v Domově důchodců není dávkou nemocenského pojištění, která by byla uvedena v § 26 býv. zák. o nár. poj. Není tím méně dávkou důchodového pojištění. Ubytování v Domově důchodců nepatří také mezi plnění, která by stát poskytoval zdarma podle zákona č. 103/1951 Sb., o preventivní a léčebné péči; takové ubytování poskytne stát zdarma ovšem jen, pokud tu nejsou osoby povinné přispívat na výživu chovance, který je sám bez prostředků; pak totiž teprve nastupuje péče státu o přestárlé osoby i po finanční stránce.

Z toho již také plyne, že náklad, který činil stát na E. R., činil u vědomí, že plní za jinou osobu, tedy nikoli u vědomí, že plní bez nároku na náhradu z titulu veřejné péče. Ostatně žalovaní se mylně domnívají, že tato okolnost je pro posouzení oprávněnosti nároku podle § 365 obč. zák. rozhodující. Pro stručnost stačí poukázat na rozhodnutí č. 44/1958 Sbírky rozhodnutí čs. soudů.

Právě z tohoto rozhodnutí plyne, že žalobce správně i po právní stránce kvalifikoval tento případ podle ustanovení § 365 obč. zák. vycházející z toho, že žalovaní byli podle zákona povinni svému otci, který byl ve stavu nouze (bez majetku, bez důchodu), poskytovat takové částky, aby jejich otec mohl si hradit ošetřovné v Domově důchodců. Jestliže tak žalovaní neučinili, resp. jestliže tak neučinila ani jeho manželka a jestliže žalobce povinnost žalovaných ze zákona plnil za ně – arci v rozsahu, v jakém měli žalovaní tuto povinnost – pak ovšem má žalobce nárok na náhradu podle § 365 obč. zák. (srov. i rozhodnutí č. 126/1956 Sbírky rozhodnutí čs. soudů).

Na tom nemohla nic změnit ani vyhláška č. 257/1955 Ú. 1., o příspěvku na zaopatření a kapesném v domovech důchodců a o odměnách za pracovní činnost jejich obyvatel.*) Tato vyhláška je především jen vyhláškou cenotvornou, neboť je opřena o ustanovení vládního nařízení č. 28/1954 Sb., o působnosti v oboru plánování a tvorby cen, nemůže proto měnit občanský zákoník. Kromě toho ustanovení § 1 písm. a) cit. vyhl. o tom, že k úhradě je povinen obyvatel domova, který má jiný příjem, z něhož může příspěvek hradit, plyne, že toto ustanovení míří na případy, kdy obyvateli domova je poskytováno výživné od osob „jež jsou tomu podle zákona či smlouvy povinny, které se však podle písm. b) cit. ustanovení přímo vůči ústavu nezavázaly. Jestliže pak obyvatel domova takový příjem má, nebo ho sice může mít, ale nedbá o to, aby se mu ho skutečně dostalo, jde stále o tentýž případ § 1 písm. a) vyhl. č. 257/1957 Ú. 1. Jiným výkladem by totiž se došlo k tomu jistě neudržitelnému závěru, že ošetřovné neplatí ti chovanci domovů, kterým osoby k výživě povinné neposkytují příspěvek na úhradu osobních potřeb, že však platí ti chovanci, kterým tyto osoby příspěvek na úhradu osobních potřeb poskytují. Že by to byla prémie pro osoby, jež jsou k výživě povinné ale tuto povinnost neplní, je na bíledni.

Rodiče žalovaných se ocitli ve stavu nouze a byli proto žalovaní, jakmile se tak stalo, povinni podle § 70 zák. o právu rod. a § 72 cit. zák. jim poskytovat prostředky na úhradu jejich osobních potřeb. Přihlédne-li se k tomu, že v době rozhodné byli oba žalovaní zaměstnaní, prvá žalovaná dokonce s vysokým výdělkem, druhý žalovaný pak také se slušným výdělkem, pak stavu věci i poměrům (§ 73 zák. o právu rod., jehož je i v případě nároku podle § 72 zák. o právu rod. třeba použít – srov. Patschová, Orlický, Štěpina: Vyživovací povinnost podle zákona o právu rodinném, str. 218 a 219) odpovídá u každého z rodičů žalovaných částka 400 Kčs. Ta jistě postačila k úhradě nezbytných potřeb toho či onoho rodiče.

Žalovaní plnili své matce celkem, jak zjištěno, 500 Kčs měsíčně, tedy o 100 Kčs více. Svému otci pak plnili částku 50 Kčs měsíčně. Bylo tedy především povinností manželky E. R., aby ve smyslu §§ 15, 19 zák. o právu rod. poskytovala svému manželovi částku 100 Kčs měsíčně. Tím by již E. R. byl býval měl příjem 150 Kčs měsíčně. To, čeho se mu do 400 Kčs nedostávalo, tj. částky 250 Kčs, mu měly podle §§ 70, 72 zák. o právu rod. plnit jeho děti – oba žalovaní.

Jestliže tak žalovaní nečinili a činil toto za ně žalobce, pak má žalobce nárok, aby mu tato částka byla nahrazena (§ 365 obč. zák.). Za dobu 20 měsíců, o kterou tu jde, to činí celkem 5000 Kčs.

V této souvislosti je ještě třeba poznamenat toto:

Je pravda, že částka 360 Kčs**) uvedená ve vyhlášce č. 257/1955 Ú. 1. je tam uvedena jako částka maximální. Jde ovšem o maximální částku příspěvku, nikoli snad o maximální částku nákladu. Je jisto, že náklady veškerého zaopatření chovanců činí při nejmenším částku 360 Kčs. Požaduje-li se od někoho méně, je to proto, že ani on, ani jiné osoby k výživě povinné více zaplatit nemohou. Tím však

není řečeno, že by nálad u takové osoby činil méně.

Nakonec zbývá podotknout ještě k jednotlivým námitkám žalovaných toto:

Není rozhodující, jestliže žalovaní měli v rozhodnutí době i jiné náklady, zejména s pořízením zařízení jejich bytů. Vyživovací povinnost předchází tyto povinnosti.

Neobstojí rovněž námitka, že povinnost žalovaných neměla být vyslovována solidárně. Podle § 71 zák. o právu rod. byla jejich povinnost vůči otci solidární. Tento solidární závazek obou žalovaných žalobce za ně plnil. I když pak nárok žalobce je nárokem občanskoprávním, je solidární povinnost odůvodněna § 239 obč. zák.

^{*)} Srov. vyhl. SÚSZ č. 199/1958 Ú. l.

^{**)} (ev. 560 Kčs podle § 1 odst. 2 vyhl. SÚSZ č. 199/1958 Ú. l.)